

PORTRET

JOHAN VAN ARENDONK

Leeftijd: **57**
Opleiding: **animal sciences WUR**
Carrière: **promotie-onderzoek fokkerij en economie, universitair docent fokkerij en genetica, universitair hoofddocent fokkerij en genetica, hoogleraar fokkerij en genetica, decaan WUR, hoofd Breeding and Genomics Centre WUR**

Johan van Arendonk noemt keuzevrijheid in de rundveefokkerij uniek

Een wereld zonder koeien

Na dertig jaar verlaat Johan van Arendonk zowel de universiteit in Wageningen als de rundveefokkerij. De boerenzoon bleef zich in zijn carrière verwonderen over fokkerijmoties en pleit ervoor om bedrijven die investeren in fokkerijonderzoek, te koesteren.

tekst **Jaap van der Knaap**

Zal er straks in het nieuwe kantoor van Johan van Arendonk weer een schilderij van een koe hangen? De professor van de leerstoelgroep Fokkerij en Genetica in Wageningen gaat vanaf 1 januari volgend jaar aan de slag bij Hendrix Genetics als hoofd R&D en daar staat rundveefokkerij niet op de agenda. De 57-jarige boerenzoon is al zijn hele carrière actief met fokkerijonderzoek aan de Universiteit in Wageningen en maakt nu de overstap naar het internationale bedrijfsleven zonder koeien.

‘Ik stap een nieuwe wereld in, maar dat is ook de uitdaging’, verduidelijkt Van Arendonk. ‘Afgelopen jaren heb ik gewerkt aan fokkerij van diverse diersoorten. Daarnaast was ik decaan en zorgde het leidinggeven aan een grote leerstoelgroep ook voor het nodige bestuurswerk. Dat ik me bij Hendrix volledig kan rich-

‘Er zit te veel politiek in Interbull. Ik vraag me echt af hoe lang Interbull nog nodig is’

ten op de uitvoering en ontwikkeling van fokkerij bij kalkoenen, kippen, vissen en varkens vind ik juist heel erg leuk.’

Nadat Van Arendonk – hij werd opgeleid door Rommert Politiek – in 2001 het stokje overnam van Pim Brascamp, ontwikkelde de leerstoelgroep zich niet alleen tot een van de grootste groepen van Wageningen, maar volgens Van Arendonk universitair gezien ook tot ‘de drie topgroepen in de wereld’.

‘We staan internationaal aan de top qua kwaliteit en impact van ons onderzoeks-

werk’, beantwoordt Van Arendonk de vraag waar hij het meest trots op is. ‘Mensen die we hier hebben opgeleid nemen wereldwijd belangrijke posities in tal van fokkerijorganisaties in.’

Het curriculum vitae van Van Arendonk is enorm. Sinds hij in 1993 toetrad tot de leiding van de leerstoelgroep begeleidde hij 83 promotieonderzoekers en zijn er meer dan 300 wetenschappelijke publicaties van hem verschenen. Ook in Vee- teelt verschenen diverse verhalen van zijn hand. Bovendien verrichtte Van Arendonk werk voor de fokwaardeschatting via de Nederlandse Veeverbeteringsorganisatie (NVO) en later voor GES (Genetische Evaluatie Stieren).

Verwonderen over emotie

Van Arendonk deelde veel wetenschappelijke fokkerijkennis, maar, zo steekt hij zijn hand in eigen boezem, soms landde de boodschap onvoldoende. Hij glimlacht. ‘Misschien is dat ook wel de mooie kant van de rundveefokkerij. Wat theoretisch het beste is voor de invulling van een fokprogramma of fokwaarden, hoeft niet te betekenen dat melkveehouders ook die keuze maken. Die unieke keuzevrijheid is er gewoon nog in de rundveefokkerij, terwijl die bij andere diersoorten als varkens en pluimvee al lang is verdwenen.’ Van Arendonk bleef zich ook verwonderen over de emotie. ‘Ik vind het geweldig om te zien dat er veehouders zijn die stambomen oplepen en apetrots kunnen vertellen over een mooie showkoe. Ikzelf heb dat niet. Ik zie wel graag een mooi koppel koeien, maar ik heb nooit een favoriete koe of stier gehad.’

Kritisch is Van Arendonk op de rol die het internationale rekencentrum Interbull nog altijd speelt. ‘Er zit te veel politiek in Interbull; het heeft niet de kracht

om te zeggen hoe data verzameld moeten worden. Landen kunnen dat doen zoals ze zelf willen, maar daardoor moeten data onnodig gecorrigeerd worden. Niet voor niets is de samenwerking EuroGenomics gestart. Ik vraag me echt af hoe lang Interbull nog nodig is.’

De boot missen kost geld

Van Arendonk zag de fokkerij veranderen sinds de eerste publicaties over genomic selection in 2000, al was het ook niet allemaal goud wat er blonk. Onderzoek naar selectie op specifieke genen was uiteindelijk onrendabel en genomic selection bleek veel effectiever. ‘We moeten wel blijven koesteren dat bedrijven willen investeren in onderzoek, ook al is niet altijd alles bruikbaar’, reageert Van Arendonk. ‘Onderzoek kost geld, maar als bedrijf de boot missen, dat kost nog meer geld.’

Bekendheid kreeg hij vooral met het project Milk Genomics, waar hij de zuivelindustrie als belangrijke partner in mee kreeg. Ook droeg hij bij aan de samenwerking tussen fokkerijorganisaties van verschillende diersoorten in Breed4Food. ‘Een noodzakelijke en logische stap. Qua techniek maakt het niet uit of je voor varkens of koeien onderzoek doet naar het genoom. Door samen te werken kun je veel verder komen.’

Als hij vooruitkijkt, dan ziet hij mogelijkheden om genomic selection verder te verbeteren. Ook volgt hij met veel belangstelling de ontwikkeling ‘gene editing’. ‘Via gene editing kun je genen gericht modificeren. Hiermee is het in de toekomst misschien mogelijk om erfelijke defecten te repareren of eigenschappen als weerstand tegen mond- en klauwzeer te realiseren. Toepassing van gene editing vraagt om zorgvuldige afweging van wat wenselijk is, maar we moeten de ontwikkelingen goed volgen.’

Van Arendonk bereidt inmiddels zijn vertrek rustig voor. Voordat hij bij Hendrix start als hoofd onderzoek, trekt hij eerst met zijn vrouw Thea nog een maand door Nieuw-Zeeland. ‘Even helemaal het oude werk loslaten voordat ik de nieuwe wereld in zal stappen.’ Maar of hij in een zuivelland als Nieuw-Zeeland écht helemaal los zal komen van de koe, dat is maar zeer de vraag. |